

Dansk persondataret



BENT OLE GRAM MORTENSEN (RED.)

Dansk persondataret

ExTuto
PUBLISHING
www.extuto.com

Bent Ole Gram Mortensen (red.), Carina Risvig Hamer, Daniel Hartfield-Traun, Lisa Hjerrild, Kent Kristensen, Jesper Kruse Markvart, Helene Arensbak Mørk, Jesper Løffler Nielsen, Ayo Næsborg-Andersen, Sten Schaumburg-Müller, Christian Højer Schjøler, Peter Starup, Jøren Ullits & Frederik Waage

Dansk persondataret

Første udgave, første oplag

Denne bog er udgivet i januar 2020 af EX TUTO PUBLISHING A/S. Grafisk tilrettelæggelse og sats af MERE.INFO A/S, som har anvendt LibreOffice/Linux samt skrifterne Baskerville Original og Cronos designet af henholdsvis FRANTIŠEK ŠTORM i 2000 og ROBERT SLIMBACH i 1996. JAN TRZASKOWSKI har stået for forlagsredaktion og TOVE MØGELVANG-HANSEN har været ansvarlig for korrekturlæsning. Bogen er trykt på Munken Pure 100 g/m² af NARAYANA PRESS, der ligger på Gyllingnæs syd for Odder. Indbindingen er udført af BUCHBINDEREI S.R. BÜGE GMBH i Celle. Bogen er fagfællebedømt.

Ex Tuto A/S er medlem af Forening for Boghaandværk, og vi støtter bæredygtig skovforvaltning ved at anvende FSC-certificeret papir.

Copyright © 2020 the editor and the authors

Printed in Denmark 2020

ISBN 978-87-420-0033-5

Ex Tuto Publishing A/S

Toldbodgade 55, 1.

DK-1253 København K

www.extuto.com



Udgivet med støtte fra

dreyersfond

Kapiteloversigt

DEL I: GENERELLE SPØRGSMÅL	1
1. Fra registerlov til databeskyttelsesforordning <i>Bent Ole Gram Mortensen</i>	3
2. Den centrale lovgivning på databeskyttelsesområdet <i>Peter Starup</i>	19
3. Hvornår er der tale om en personoplysning, og hvornår er det behandling af en sådan? <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	29
4. Nærmere om persondatarettens dækning <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	41
5. De overordnede principper for databehandling <i>Ayo Næsborg-Andersen</i>	55
6. Oplysningskategorier og behandlingsbetingelser <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	75
7. Ytrings- og informationsfrihed <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	117
8. Personbilleder <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	127
9. Ansvarlighed og dokumentation <i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	169
10. Ansvarssubjekter og aftaleregulering <i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	177

11. Databeskyttelsesrådgiveren	191
<i>Lisa Hjerrild</i>	
12. Krav om konsekvensanalyse	203
<i>Lisa Hjerrild</i>	
13. De registreredes rettigheder	213
<i>Jøren Ullits, Ayo Næsborg-Andersen & Kent Kristensen</i>	
14. Sikkerhed og håndtering af databrud	229
<i>Daniel Hartfield-Traun</i>	
15. Tredjelandsoverførsler	255
<i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	
16. Tilsynsmyndigheder og sanktioner	269
<i>Carina Risvig Hamer</i>	
DEL II: UDVALGTE RETSOMRÅDER	281
17. Persondatarettens anvendelse på forskningsprojekter	283
<i>Kent Kristensen & Jøren Ullits</i>	
18. Statistik	301
<i>Ayo Næsborg-Andersen</i>	
19. Behandlingen af personoplysninger ved domstolene	309
<i>Frederik Waage</i>	
20. Persondatabehandling i journalistisk øjemed	321
<i>Jøren Ullits & Sten Schaumburg-Müller</i>	
21. Kunstnerisk, litterær og akademisk virksomhed	343
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
22. Markedsføring og personoplysninger	349
<i>Bent Ole Gram Mortensen</i>	
23. Forsyningsvirksomheder	367
<i>Bent Ole Gram Mortensen & Lisa Hjerrild</i>	
24. Geodata	377
<i>Lisa Hjerrild</i>	

25. Konkurrenceret	385
<i>Peter Starup & Jesper Kruse Markvart</i>	
26. Sundhedslovens behandlingsregler	429
<i>Kent Kristensen & Jøren Ullits</i>	
27. Forvaltningens samkøring af borgerdata	443
<i>Jøren Ullits</i>	
28. HR og persondataret	453
<i>Christian Højer Schjøler</i>	
Bibliografi	481
Stikordsregister	495

Kapitel 19

Behandlingen af personoplysninger ved domstolene

Frederik Waage

19.1. Indledning

Persondataforordningen (GDPR) og databeskyttelsesloven gælder også for domstolenes virksomhed. Imidlertid har domstolene en særstilling efter den nævnte lovgivning, når det drejer sig om tilsyn med behandling af personoplysninger, og når domstolene optræder *i egenskab af domstole*. Denne særstilling har både betydning i forhold til behandlingen af personfølsomme oplysninger, og når det drejer sig om tilsyn med domstolenes efterlevelse af persondatalovgivningen og kravene om en databeskyttelsesrådgiver.

I dette kapitel fokuseres der indledningsvis på det nuværende omfang af domstolenes digitale sagsbehandling. Dernæst søger artiklen at bidrage til en afklaring på det ikke helt ukomplicerede spørgsmål, hvornår en domstol er en domstol i forordningens forstand, og hvornår en domstol optræder *i egenskab af domstol*. Endelig behandler artiklen de enkeltstående *undtagelser* efter persondataforordningen og databeskyttelsesloven, som gælder for domstolenes virksomhed.

19.2. Digitaliserede domstole

Selvom GDPR ikke alene gælder for den automatiserede behandling af personoplysninger,¹ har omfanget af automatisering eller digitalisering af sagsbehandlingen ved domstolene væsentlig betydning for forståelsen af forordningens indflydelse på retsplejen. Det kan i den forbindelse bemærkes, at de almindelige domstole på det *administrative* plan i meget høj grad er digitaliserede. Danske domstole har, ligesom alle andre statsmyndigheder, i mange år behandlet personoplysninger elektronisk. Domstolsstyrelsen, der har til opgave at administrere og udvikle Danmarks domstole, blev oprettet den 1. juli 1999, og den har lige fra begyndelsen kommunikeret med omverdenen via digitale platforme som <www.domstol.dk>. I samme periode er retternes teknisk-administrative brevvæksling i al væsentlighed overgået til at blive e-mail-korrespondance.

Den administrative udvikling står i nogen grad i kontrast til den sagshåndtering af dokumenter, der indgår som led i selve *retssagsbehandlingen*. Den digitale udvikling er her gået langsomt i mange år. Fra dommerside har der været modstand mod oprettelsen af en database over domme fra alle tre retsinstanser. Tilsvarende blev det almindelige brev meget længe opfattet som det eneste sikre forsendelsesmiddel for procesdokumenter i civile sager og straffesager. Helt frem til 2013 krævede retsplejeloven original underskrift² på de vigtigste retssagsdokumenter, hvilket bl.a. stod i vejen for, at stævninger kunne sendes til retten som en vedhæftet fil pr. e-mail. Først i 2013 blev underskriftskravet på centrale procesdokumenter som stævning og svarskrift, afskaffet. Herefter blev det muligt for retterne at gå væk fra en retstilstand, hvor hastende dokumenter med underskrift alene kunne sendes til retten med telefax, såfremt de efterfølgende blev eftersendt i originaludgave med almindelig post.³

Digitaliseringen på domstolsområdet tog imidlertid fart på andre områder, blandt andet med oprettelsen af Tinglysning retten, der fra 2009 overtog tinglysningsopgaverne fra samtlige landets byretter. Ting-

-
1. GDPR finder også anvendelse på ikkeautomatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register, jf. forordningens artikel 2.
 2. Jf. UfR 2009.1308 H (Kæremål afvist).
 3. Jf. f.eks. UfR 2012.1086 H (Kæreskriftet og emailen).

lysningsrettens oprettelse var ledsaget af meget store tekniske problemer og et dertilhørende langvarigt retligt efterspil, hvor borgere søgte retten på grund af forsinkelser i tinglysningen. På den civile retsplejes område har domstolene opnået store fremskridt i den digitale sagshåndtering med udrulningen af sagsportalen i 2018. Portalen, der er tilgængelig med login over NEM-id fra hjemmesiden <www.minrets.sag.dk>, faciliterer, at den civile retssags parter kan gennemføre hele retssagens skriftsveksling online (via stævning, svarskrift, replik, duplik etc.).⁴ Portalen rummer ligeledes som udgangspunkt al kommunikation fra retten til parterne f.eks. forkyndelser, meddelelser, kendelser, domme etc. Sagsbehandlingsportalen er afgjort en af de største nyskabelser på den civile retsplejes område siden retsplejelovens vedtagelse i 1916. Portalens vigtighed og store betydning for domstolenes overgang til digitalisering skyldes ikke blot, at parterne og retten med portalen har fået lettet muligheden for at kommunikere indbyrdes, men også, at portalen nu fungerer som et fuldt udrullet digitalt arkiv over domstolenes civile sager fra 2018 og frem, om end sagsakterne sendes til Rigsarkivet efter 5 år. Retskredsens dommere kan få elektronisk adgang til alle sagsakter fra kredsens verserende og afsluttede civile retssager. På tilsvarende måde har dommerne i de to landsretter og i Højesteret nu en direkte, elektronisk adgang til alle verserende og afsluttede civile sager inden for de respektive retter. Søgefunktionerne i sagsbehandlingsportalen er imidlertid begrænsede. F.eks. har en byretsdommer ikke særligt avancerede muligheder for at søge i kollegernes sager, og iværksættelsen af en søgning kræver adgang til bestemte oplysninger som parternes navne eller sagsnummeret (det såkaldte BS-nummer). Sagsbehandlingsportalen ville, hvis den blev udstyret med bedre søgeværktøjer, kunne muliggøre større grader af fritekstsøgninger. Fordelen herved kunne bl.a. være, at en byretsdommer, der f.eks. måtte behandle en sag om hvidvask, hurtigt og let ville kunne danne sig et overblik over, om der måtte være lignende sager i retskredsen, som han eller hun kan lade sig inspirere af. Bedre arkivadgang vil endvidere kunne styrke dommernes fokus på lighedsprincippet og f.eks. bidrage til at lette overblikket og ensarte hver individuel dommers fastlæggelse af erstatningsniveau, sagsomkostninger mv. Med tiden forekommer det nærlig-

4. Se sagsportalbekendtgørelse nr. 1173 af 21. september 2016.

gende at overveje, om retterne i højere grad bør få adgang til at dele arkiv på tværs af retskredsens grænser. En sådan adgang findes i flere af vore nabolande, og et tiltag, hvorefter én dommer kan lade sig inspirere af sagsakter, kendelser og domme fra kolleger i andre retskredse, er potentielt ressourcebesparende. Det er i den forbindelse relevant at fastslå, at de persondataretlige regler næppe er til hinder for en ordning, hvor danske dommere har “superbruger-adgang” til hele retssagsportalen. I hvert fald ikke, så længe adgangen til det samlede arkiv sker i domstolens egenskab af at være domstol.

En udvidelse af dommernes adgang til hele databasen kan på den anden side give anledning til andre betænkeligheder, og ved den fremtidige udvikling af sagsbehandlingsportalen og domsdatabasen må man nok inddrage forordningens princip om dataminimering, og det generelle princip, der følger af forvaltningslovens § 32, hvorefter den, der virker inden for den offentlige forvaltning, ikke i den forbindelse må skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver.

Sagsportalen anvendes i dag alene i civile retssager. I straffesager foregår hovedparten af den praktiske retssagsbehandling fortsat på papir og i nogen grad med almindelig post, selvom domstolene i et vist omfang fortsat kommunikerer med anklagemyndighed, forsvarer mv. pr. e-mail. Graden af digitalisering varierer således meget fra sagsområde til sagsområde. Med nye projekter i støbeskeen, herunder den længe ventede lancering af en ny domsdatabase i 2021, og med udsigten til bedre digitale løsninger i straffesager, er der imidlertid ikke nogen tvivl om, at domstolene går en endnu mere digital fremtid i møde, med alle de fordele og risici dette indebærer.

19.3. Hvornår er en domstol en domstol?

Persondatalovgivningen indeholder på flere punkter undtagelser, der giver domstolene en særstilling i forhold til andre myndigheder ved behandling af persondata. Undtagelserne behandles særskilt nedenfor i afsnit 19.5., og de relaterer sig først og fremmest til spørgsmålet om, hvorvidt domstolene handler i egenskab af en domstol. En afklaring af undtagelsernes rækkevidde kræver for det første, at det fastlægges, om organet overhovedet har karakter af at være en domstol i GDPRs for-

stand. Kun i det tilfælde vil det være relevant at undersøge, om instansen handler i egenskab af domstol.

Retsplejelovens § 1 foreskriver, at Højesteret, landsretterne, byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningsretten hører til de almindelige domstole. Det gælder for disse domstole, at de alle varetager traditionelle domstolsopgaver, således som dette begreb forstås inden for den danske retstradition. De særlige domstole, herunder boligretten, Den Særlige Klageret og Rigsretten, fastlægger med domme, kendelser mv., en endegyldig retstilstand, og de må derfor ligeledes betegnes som domstole.

Danske dommeres uafhængighed er beskyttet efter Grundlovens § 64, som bl.a. fastslår, at domstolene i deres kald alene har at rette sig efter loven.

En tilsvarende beskyttelse gælder ikke for medlemmer af råd og nævn, selvom disse organer udfylder en rolle, der i høj grad svarer til den rolle, specialiserede forvaltningsdomstoles udfylder i udlandet. Retsplejen skal i medfør Grundlovens § 61 stedse holdes adskilt fra forvaltningen, og grundloven opererer således med en klar sondring mellem forvaltningen eller den udøvende magt og de uafhængige domstole. Både den almindelige statsadministration og andre klageorganer som råd og nævn er underlagt de centrale forvaltningslove som offentlighedsloven og forvaltningsloven. Kristian Korfitz Nielsen og Knud Waaben anfører i overensstemmelse hermed, at det sjældent vil give anledning til tvivl, om et organ skal henregnes under begrebet "domstol".⁵ Forfatterne anfører endvidere, at den tidligere persondatalov måtte antages at bygge på den ordening, at hvad der traditionelt, navnlig efter forvaltningsloven og offentlighedsloven, anses for at høre under udtrykket "den offentlige forvaltning", behandles efter reglerne herom, og omvendt med hensyn til organer, der traditionelt anses for at henhøre under domstolene. På denne baggrund måtte langt hovedparten af de råd og nævn m.v., f.eks. taksationskommissioner samt Børn- og Unge Udvalg ifølge forfatterne henføres under begrebet "den offentlige forvaltning".⁶ Organerne er altså ikke domstole.

5. Waaben & Nielsen 2015, s. 646.

6. Ibid.

Man kan i forlængelse heraf stille spørgsmålet, om en domstol vil være omfattet af domstolsbegrebet i forordningens forstand, såfremt denne er beføjet til at stille et præjudicielt spørgsmål til EU-Domstolen. Dette kan ikke altid antages at være tilfældet. Det følger således af EU-traktatens artikel 267, at “en ret” i en medlemsstat kan stille præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen, hvis den skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger dom. Som artikel 267 forstås i EU-Domstolens praksis henhører også faglige voldgiftsretter under begrebet domstole, eftersom disse er anerkendt som selvstændige domstole i EU-retlig sammenhæng. I 2016 fastslog EU-Domstolen ligeledes, at Klagenævnet for Udbud opfylder kriteriet om uafhængighed og derfor skal anses for at være en “ret” i den forstand, hvori begrebet er anvendt i artikel 267 TEUF.⁷ Det samme må antages at gøre sig gældende for andre råd og nævn, der har en selvstændig status, som kan sammenlignes med Klagenævnet for Udbud. Procesbevillingsnævnet er organiseret i retsplejelovens regi, og nævnets sagsbehandling er i nogen grad domstolslignende. Det må imidlertid antages, at hverken Klagenævnet for Udbud eller Procesbevillingsnævnet kan betragtes som domstole i persondataforordningens forstand. Til støtte herfor kan det navnlig fremhæves, at disse instansers afgørelser (i modsætning til afgørelser fra f.eks. Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter) kan indbringes for domstolene i medfør af grundlovens § 63.⁸ Det er de almindelige domstole, der er endelig instans i forvaltningssager, og alene domstolene kan således endegyldigt fastlægge retstilstanden på de nævnte områder. Dette taler imod, at nævnene skulle være domstole i forordningens forstand. Det vil derfor kræve en særlig lovhjælp, eller i hvert fald en særlig grad af uafhængighed, hvis nævnene skulle kunne betragtes som domstole i persondataforordningens forstand.

19.4. Hvornår handler en domstol i egenskab af en domstol?

Det står herefter tilbage at overveje, hvilke funktioner en domstol udfører, der er udslagsgivende for, at denne optræder i egenskab af

7. EU-domstolens dom af 24. maj 2016 i sagen *MT Højgaard A/S, Züblin A/S mod Bannedanmark*, C-396/14.

8. Om søgsmål mod Procesbevillingsnævnet, se Waage 2017, s. 109.

domstol, og hvilke funktioner der modsat har karakter af administrativ sagsbehandling. De sidstnævnte administrative funktioner er underlagt hele forordningen uden undtagelse, under Domstolsstyrelsens tilsyn, jf. nedenfor afsnit 19.5.5. Når en dommer eller dommerfuldmægtig afsiger en kendelse, foretager et udlæg, affatter en dom eller tinglyser et dokument, sker det på den anden side som led i rettens judicielle virksomhed, eller om man vil i domstolens egenskab af domstol. Det er imidlertid ikke alle dispositioner, der er helt utvetydigt judicielle. Er svaret ikke oplagt, er det mest nærliggende formentlig at fokusere på, om aktiviteten minder om en aktivitet, der er reguleret af forvaltningslovgivningen. Det har i mange år været anerkendt, at rettens personale i teknisk-administrative opgaver ved domstolene såsom personaleadministration og vejledning af borgere mv., stiller borgeren på samme måde, som hvis han eller hun havde klaget til en regulær forvaltningsmyndighed. Forvaltningsloven gælder ikke for domstolene, jf. forvaltningslovens § 1. Men i praksis lever domstolene i deres administrative funktioner alligevel op til forvaltningslovgivningen, eller i hvert fald grundlæggende forvaltningsretlige principper. Det betyder f.eks., at rettens personale i praksis gennemfører partshøring på områder, der ikke er omfattet af retsplejelovens kapitel 3a, og vejleder borgere om forhold, der falder uden for konkrete retssager, ligesom retterne giver aktindsigt på linje med den offentlige forvaltning, selvom de formelt set ikke er forpligtede til det efter forvaltningsloven.⁹

Spørgsmålet, der herefter vil skulle stilles i forhold til om domstolene opererer i egenskab af domstole, er, om den aktivitet, domstolen udøver, er en aktivitet, hvor domstolene ville opfatte sig som de facto bundet af forvaltningsretlige regler eller principper. Eller alternativt, om det ville være mere nærliggende at søge støtte i civil- eller straffeprocetretlige grundsætninger for at indkapsle den nævnte aktivitet. Persondatareglerne er forvaltningsretlige normer mere, end det er procesretlige normer. Jo mere pilen for aktiviteten peger i retning af en forvaltningsretlig løsning, jo mindre vil tale for, at domstolene optræder i egenskab af domstol i forordningens forstand.

9. Om forvaltningslovgivningens rækkevidde på offentlige myndigheder, der ikke er omfattet af loven, se Sten Bønsing i UfR 1997B.135 og Waage 2017, s. 326.

19.5. Områder hvor domstolene har en særstilling

Persondataforordningen indrømmer som nævnt på flere punkter domstolene en særstilling sammenlignet med andre statslige og private aktører, som er underlagt databeskyttelsesreglerne. I det følgende skal denne særstilling nærmere belyses, ligesom det søges forklaret, hvordan særstillingen nærmere kommer til udtryk i dansk ret ved databeskyttelsesloven. De nævnte forordningsbaserede undtagelser og deres gennemførelse i dansk ret adresseres i de følgende afsnit. Undtagelserne berører alle spørgsmålet om, hvorvidt domstolene optræder i egenskab af domstol eller ej, altså sondringen mellem rettens judicielle og ikke-judicielle virksomhed.

19.5.1. Domstolenes behandling af personfølsomme oplysninger

Det følger af persondataforordningens artikel 9, stk. 1, at behandlingen af en række personfølsomme oplysninger om private forhold, blandt andet race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning og seksuel orientering, er forbudt. Ifølge artikel 9, stk. 2, litra f, gælder forbuddet imidlertid ikke, hvis behandling er nødvendig, for at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, *eller når domstole handler i deres egenskab af domstol*. Den brede friholdelse for domstolene på dette område muliggør f.eks. databehandling uden indhentelse af samtykke fra personer, som optræder i retsdokumenter med de nævnte oplysninger. En sådan behandling må anses for afgørende for, at domstolene kan udføre deres funktion som domstole efter sædvanlig juridisk metode. Det ville f.eks. ikke være holdbart at stille krav om, at en dommer forud for affattelsen af et referat af en vidneafhøring skulle indhente samtykke jf. artikel 9, stk. 2, litra a, hos alle de personer, som indgik i vidneforklaringen.

På den anden side ville det heller ikke være holdbart i forhold til håndhævelsen af persondataforordningens regler, hvis domstolene skulle være fritaget fra forbuddet i deres teknisk-administrative funktioner. Domstolene og Domstolsstyrelsen er en af statens helt store arbejdsgivere, og de udøver på en lang række områder de facto forvaltningsvirksomhed.

At domstolene her pålægges persondataretlige pligter, der svarer til dem, der gælder for forvaltningsmyndigheder i almindelighed, synes at være i fuld overensstemmelse med den danske forvaltningstradition ved domstolene, idet domstolene som nævnt i afsnit 19.4. ovenfor, efter fast tradition i realiteten har ladet forvaltningsretlige regler regulere det administrative arbejde.

19.5.2. Domstolene og retten til indsigt i personoplysninger

I forordningens artikel 23, litra f, er der hjemmel til at fravige reglerne om indsigt i personoplysninger. Det er forudsat, at det væsentligste indhold af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder fortsat respekteres, og at fravigelsen er en nødvendig og forholdsmæssig foranstaltning i et demokratisk samfund af hensyn til blandt andet beskyttelse af retsvæsenets uafhængighed og retssager.

I databeskyttelseslovens § 22, stk. 4, er det fastlagt, at forordningens artikel 13-15 ikke finder anvendelse på behandling af personoplysninger, der foretages for domstolene, når disse handler i deres egenskab af domstol. I bestemmelsens forarbejder henvises der til, at hensynet til den registreredes rettigheder i forbindelse med retternes judicielle funktioner i tilstrækkelig grad bliver iagttaget ved reglerne i retsplejeloven. Den registrerede vil i vid udstrækning kunne opnå indsigt i oplysningerne i medfør af reglerne om aktindsigt i retsplejen for andre end parterne, jf. retsplejelovens kapitel 3a.

19.5.3. Tilsyn med en domstol, der ikke handler i egenskab af domstol

Det følger af forordningens artikel 55, stk. 3, at tilsynsmyndighederne ikke er kompetente til at føre tilsyn med domstolens behandlingsaktiviteter, når domstolene handler i deres egenskab af domstol. Ved implementeringen af persondataforordningen (og det forudgående direktiv), fandt den danske lovgiver det afgørende at fastholde domstolens uafhængighed i forhold til den udøvende magt (som Datatilsynet er en del af). Databeskyttelseslovens § 37 fastlægger derfor, at det ikke er Datatilsynet, men derimod Domstolsstyrelsen, som fører tilsyn med behandling af oplysninger, der foretages for domstolene, når disse ikke handler i deres egenskab af domstol. Hermed viderefører databeskyttelsesloven

den tidligere tilsynsordning for domstolenes ikke judicielle virksomhed, som fulgte af personoplysningsloven.¹⁰ Når Datatilsynet ved denne lov ikke havde fået kompetence til at behandle domstolene administrative funktioner, skyldtes det et ønske hos lovgiver om at placere hele tilsynet med domstolene i domstolsregi. Man kunne på den måde undgå, at dele af tilsynet blev ført i domstolsregi, mens andre dele af tilsynet blev ført af en administrativ myndighed. Ordningen fandtes bedst stemmende med grundlovens principper om domstolenes uafhængighed.¹¹ Databeskyttelseslovens § 37 fastlægger således, at Domstolsstyrelsen i overensstemmelse med forordningens kapitel VI og VII fører tilsyn med behandling af oplysninger, der foretages for domstolene, når disse ikke handler i egenskab af domstol.

19.5.4. Tilsyn med en domstol, der handler i egenskab af domstol

Det følger af databeskyttelseslovens § 37, stk. 2, at en klage over en *domstol, der handler i egenskab af domstol*, behandles af retssystemet og ikke af Domstolsstyrelsen som tilsynsmyndighed. Handler en domstol i egenskab af domstol, følger det således nærmere af bestemmelsen, at det i første omgang er retten selv, man skal klage til over eventuelle overtrædelser af databeskyttelsesreglerne. Retten vil herefter kunne træffe en afgørelse, der har karakter af en kendelse, der ligesom alle andre kendelser kan påkæres til højere ret. Den hjemlede type kæremål adskiller sig fra de fleste andre kæremål, som følger af retsplejeloven, idet der er hjemmel til at kære afgørelsen direkte til Landsretten eller Højesteret uden Procesbevillingsnævnets mellemkomst.

Det følger endvidere af databeskyttelseslovens § 37, stk. 2, 3. pkt., at afgørelser fra særlige domstole, hvis afgørelser ikke kan indbringes for højere ret, kan kæres til den landsret, i hvis kreds retten er beliggende. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen indebærer dette blandt andet, at klager over Arbejdsrettens og Tjenestemandsrettens judicielle afgørelser, kan indbringes for Østre Landsret. Det gælder for begge de nævnte retter, at de ikke er organiseret i Domstolsstyrelsens regi. Administrativt hører de derimod under Beskæftigelsesministeriet, og både

10. Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger.

11. Betænkning nr. 1345/1997 om behandling af personoplysninger, s. 372.

Arbejdsretten og Tjenestemand retten er underlagt Datatilsynets kompetence, når de ikke optræder i egenskab af domstol. Den særlige hjemmel til at kære fra eksempelvis Arbejdsretten til Landsretten er procesuelt enestående, idet der ikke i øvrigt består nogen mulighed for at kære afgørelser fra det fagretlige system til de almindelige domstole.

Databeskyttelseslovens § 39, stk. 2, fastslår, at tilsynsmyndighedernes afgørelser – herunder undladelser af at behandle en klage fra en registreret eller manglende underretning af den registrerede eller dennes repræsentant – kan indbringes for domstolene i den borgerlige retsplejes former. Derimod er det ikke muligt at klage til Folketingets Ombudsmand over Domstolsstyrelsen, Landsretten eller Højesterets afgørelser om overholdelse af persondatareglerne, jf. Domstolsstyrelseslovens § 8.

19.5.5. Domstolenes databeskyttelsesrådgiver

Det følger af artikel 37, stk. 1, at den særlige databeskyttelsesrådgiver ikke fører tilsyn med domstolenes judicielle virksomhed efter forordningen. Baggrunden herfor er også her hensynet til domstolenes uafhængighed i deres judicielle kapacitet. I Domstolsstyrelsen er der udpeget én databeskyttelsesrådgiver, for den behandling af personoplysninger, der *ikke* foretages i forbindelse med domstolenes judicielle virksomhed. Databeskyttelsesrådgiveren understøttes i det daglige arbejde af administrationscheferne ved retterne og den it-sikkerhedsansvarlige i Center for IT i Domstolsstyrelsen, samt styrelsens informationssikkerhedskoordinator og informationssikkerhedsudvalg. Databeskyttelsesrådgiveren indgår endvidere i Domstolsstyrelsens direktionssekretariat, således at han eller hun kan referere direkte til direktøren, hvis der opstår sager, hvor den øverste ledelse skal orienteres og eventuelt handle på sådanne oplysninger.¹²

12. Jf. Domstolsstyrelsens center for Jura, Uddannelse og Kommunikations indstilling af 11. januar 2018.